

3. Bolyubash N. M. (2010). Faktory ta umovy formuvannya profesiyanoi kompetentnosti maybutnikh ekonomistiv zasobamy informatsiyoho seredovyshcha Moodle [Factors and conditions for the formation of professional competence of future economists by means of the Moodle information environment]. Informatsiyni tekhnolohiyi i zasoby navchannya. № 3 (17). URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/ITZN/em17/content/10bnmtno.htm> [in Ukrainian]

4. Honcharuk, I. V., Yurchuk, N. P. (2018). Orhanizatsiya yedynoho elektronnoho naukovo-osvitn'oho prostoru suchasnoho universytetu [Organization of a unified electronic scientific and educational space of a modern university]. Ekonomika. Finansy. Menedzhment: aktual'ni pytannya nauky i praktyky. № 12. S. 75–87. [in Ukrainian]

5. Horda, I. M. (2015). Formuvannya informatsiynokomp'yuternoyi kompetentnosti studentiv vyshcheykh ahrarynykh navchal'nykh zakladiv [Formation of information and computer competence of students of higher agricultural educational institutions]. Novitni informatsiynokomunikatsiyni tekhnolohiyi v osviti: materialy III Vseukrayins'koyi naukovo-praktychnoyi Internet-konferentsiyi molodykh uchenykh ta studentiv (Poltava, 18-19 lystopada 2015 r.). Poltava : FOB Bolotin A.V. S. 97–99. [in Ukrainian]

6. Hurevych, R. S. (2012). Informatsiynokomunikatsiyni tekhnolohiyi u profesiynoi osviti maybutnikh fakhivtsiv [Information and communication technologies in professional education of future specialists]. L'viv : Vyd-vo «SPOLOM». 502 s. [in Ukrainian]

7. Hurevych, R. S. (2004). Nastupnist' pryrodnychomatematychnoyi ta profesiynoi pidhotovky v serednikh zahal'noosvitnikh shkolakh i zakladakh proftekhnosvi [Continuity of science-mathematical and professional training in secondary comprehensive schools and institutions of vocational education]. Pedahohika i psykholohiya profesiynoi osvity. № 3. S. 9–19. [in Ukrainian]

8. Drushlyak, M. H. (2019). Formuvannya vizual'no-informatsiynoyi kul'tury maybutnikh uchyteliv matematyky ta informatyky u zakladakh vyshchoyi osvity [Formation of visual and informational culture of future teachers of mathematics and informatics in institutions of higher education: monograph]: monohrafiya. Sumy: FOP Ts'oma, 288 s. [in Ukrainian]

9. Yershova, O. (2014). Dostupnist' yakisnoyi osvity: shlyakhy i mekhanizmy rehulyuvannya problemy [Availability of quality education: ways and mechanisms of regulating the problem]. Humanitarnyy visnyk DVNZ. Tematychnyy vyp.: Vyshcha osvita Ukrayiny u konteksti intehratsiyi do yevropeys'koho osvitn'oho prostoru. № 1 (5). S. 157–163. [in Ukrainian]

10. Lupynis, T. B. (2012). Orhanizatsiyno-pedahohichni umovy ta pryntsypy formuvannya informatsiynoyi kompetentnosti mahistrantiv sotsial'noyi roboty

[Organizational and pedagogical conditions and principles of formation of informational competence of master's students of social work]. Naukovi pratsi [Chornomors'koho derzhavnoho universytetu imeni Petra Mohyly kompleksu "Kyievo-Mohylyans'ka akademiya"]. Ser: Pedahohika. № 188 (176). S. 89–94. [in Ukrainian]

11. Rashkevych, O. A. (2014). Bolons'kyy protses ta nova paradyhma vyshchoyi osvity [The Bologna Process and the New Paradigm of Higher Education] Monohrafiya. L'viv: Vydavnytstvo L'vivs'koyi politekhniky. 168 s. [in Ukrainian]

12. Ruzhyn, K. M. (2014). Osoblyvosti zmistu i funktsionuvannya pryntsyviv intehrovanoho ta dyferentsiyovanoho pidkhodiv u navchanni inozemnoyi movy [Peculiarities of the content and functioning of the principles of integrated and differentiated approaches in teaching a foreign language] Visnyk Zaporiz'koho natsional'noho universytetu. Pedahohichni nauky. №1 (22). S. 258–266. [in Ukrainian]

13. Tolochko, S. V. (2019). Vymohy tsyfrovoho suspil'stva do kompetentnosti vykladachiv u systemi pislyadyplomnoyi pedahohichnoyi osvity [The requirements of the digital society for the competence of teachers in the system of postgraduate pedagogical education]. Innovatsiyna pedahohika. № 12. S. 178–181. [in Ukrainian]

14. Khmelyeva, N. A. (2013). Pryntsyyp naukovosti ta operatyvnosti v naukovykh doslidzhennyakh [The principle of scientificity and efficiency in scientific research]. Upravlinnya rozvytkom. № 17. S. 129–131. [in Ukrainian]

15. Chobit'ko M. H. (2005) Pedahohichni pryntsyypy osobystisno oriyentovanoi profesiynoi pidhotovky maybutnikh uchyteliv [Pedagogical principles of personally oriented professional training of future teachers]. Neperervna profesiyna osvita: teoriya i praktyka. № 1. S. 135–141. [in Ukrainian]

16. Shcho take dopovnena real'nist'? [What is augmented reality?] URL: <https://teach-hub.com/scho-take-dopovnena-realnist/> [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КВАСНЮК Владислав Вікторович – аспірант кафедри педагогіки Національного університету біоресурсів і природокористування України.
Наукові інтереси: принципи інформаційної компетентності студентів аграрних закладів вищої освіти.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KVASNYUK Vladyslav Viktorovych – Graduate student of the Department of Pedagogy National University of Bioresources and nature management of Ukraine.
Scientific interests: principles of students information competence in agricultural institutions.

Стаття надійшла до редакції 22.09.2023 р

УДК 378.1

DOI: 10.36550/2415-7988-2023-1-211-156-161

КОЗЛЕНКО Володимир Григорович – кандидат юридичних наук, керуючий партнер Мережі приватних шкіл «Креативна міжнародна дитяча школа»
 ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0542-2064>
 e-mail: volodymyrkozlenko@ukr.net

ФОРМУВАННЯ ПРОЄКТНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У сучасному технократичному суспільстві, розвиток якого характеризується надзвичайною рухливістю, мінливістю, проєктний тип культури починає домінувати, стаючи одним із центральних механізмів майбутнього,

виявляючи при цьому універсальний та синтетичний характер проектної діяльності, в якій простежується поєднання технократичного та гуманного, дослідницького та прогностичного, інформаційно-освітнього та соціально-перетворювального початку, а це призводить до того, що кожному педагогу необхідно опанувати проектну діяльність у її різних варіантах. Успішність розв'язання цього завдання значною мірою залежить від використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в процесі професійної підготовки майбутніх педагогів. Ці технології роблять процес підготовки майбутніх педагогів керованим та індивідуально-диференційованим, з великою питомою вагою самостійної та навчальної діяльності.

У статті розглянуто можливості використання інтерактивних технологій навчання та їх вплив на формування проектної культури майбутніх педагогів.

З'ясовано, що застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі вивільняє творчі сили, покращує результативність та якість навчання за рахунок новизни й підтримання інтересу, сприяє оптимізації навчальної діяльності, вдосконаленню інструментарію для розвитку проектної культури майбутніх педагогів. Інформаційно-комунікаційні технології поєднують у собі три фундаментальні компоненти сучасної педагогіки: розвиток творчого мислення, формування проектного мислення, опанування інформаційно-комунікаційними технологіями як новою інструментальною сферою творчої пізнавальної діяльності.

Встановлено, що використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі професійної підготовки сприяє формуванню у майбутніх педагогів нового педагогічного мислення, креативності, прагнення до оволодіння інноваційними технологіями, що безумовно удосконалює процес формування проектної культури майбутніх педагогів.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у визначенні та обґрунтуванні педагогічних умов формування проектної культури майбутнього педагога у процесі професійної підготовки.

Ключові слова: проектна культура, інформаційно-комунікаційні технології, майбутній педагог.

KOZLENKO Volodymyr Grigorievich –
 candidate of legal sciences, managing partner of Network
 of private schools «Creative international child's school»
 ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0542-2064>
 e-mail: volodymyrkozlenko@ukr.net

FORMATION OF PROJECT CULTURE OF FUTURE TEACHERS USING INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES

In the modern technocratic society, the development of which is characterized by extreme mobility and changeability, the project type of culture begins to dominate, becoming one of the central mechanisms of the future, revealing at the same time the universal and synthetic nature of project activity, in which a combination of technocratic and humane, research and prognostic, informational and educational and socially transformative beginning, and this leads to the fact that every teacher needs to master the project activity in its various variants. The success of solving this task largely depends on the use of modern information and communication technologies in the process of professional training of future teachers. These technologies make the process of training future teachers manageable and individually differentiated, with a high specific weight of independent and educational activities.

The article examines the possibilities of using interactive learning technologies and their influence on the formation of the project culture of future teachers.

It was found that the use of information and communication technologies in the educational process releases creative forces, improves the effectiveness and quality of education due to novelty and maintaining interest, contributes to the optimization of educational activities, and the improvement of tools for the development of the project culture of future teachers. Information and communication technologies combine three fundamental components of modern pedagogy: development of creative thinking, formation of project thinking, mastery of information and communication technologies as a new instrumental sphere of creative cognitive activity.

It was established that the use of information and communication technologies in the process of professional training contributes to the formation of new pedagogical thinking, creativity, and the desire to master innovative technologies in future teachers, which definitely improves the process of forming the project culture of future teachers.

We see the prospects for further research in the definition and substantiation of the pedagogical conditions for the formation of the project culture of the future teacher in the process of professional training.

Ke ywords: project culture, information and communication technologies, future teacher.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Наука і освіта відіграють провідну роль у розвитку інформаційного суспільства. Багато складових елементів цього суспільства – наслідок наукових і технічних досягнень, що стали можливими завдяки спільному використанню результатів досліджень. Освіта, знання, інформація і зв'язок визначають розвиток людини, її ініціативності й гідного життя. Окрім того, інформаційні та комунікаційні технології (ІКТ) мають

необмежений вплив майже на всі аспекти сучасного життя [5, с. 66].

Інформатизація освіти – один із основних напрямів процесу інформатизації, продиктований потребами сучасного суспільства, у якому головним рушієм прогресу є індивідуальний розвиток особистості. Вона має забезпечити впровадження в практику програмно-педагогічних розробок, спрямованих на інтенсифікацію освітнього процесу, вдосконалення форм і методів організації навчання.

У сучасному технократичному суспільстві, розвиток якого характеризується надзвичайною рухливістю, мінливістю, проєктний тип культури починає домінувати, стаючи одним із центральних механізмів майбутнього, виявляючи при цьому універсальний та синтетичний характер проєктної діяльності, в якій простежується поєднання технократичного та гуманного, дослідницького та прогностичного, інформаційно-освітнього та соціально-перетворювального початку, а це призводить до того, що кожному педагогу необхідно опанувати проєктну діяльність у її різних варіантах. Успішність розв'язання цього завдання значною мірою залежить від використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в процесі професійної підготовки майбутніх педагогів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідниками (В. Биков, Р. Гуревич, Г. Коджаспірова, С. Семіряков та ін.) доведено, що запровадження сучасних інформаційно-комунікаційних засобів навчання дозволяє оптимізувати традиційні форми й методи навчання, реалізовувати ідеї інтенсивного навчання, формувати технічну й інформаційну грамотність, готувати зросле покоління до життя в інформаційному суспільстві. Проблеми формування проєктної культури розкриваються в працях І. Андрошука, Л. Бережної, Т. Карпинської, Н. Коваленко, А. Кравцова, Д. Луп'яка, В. Сидоренка, Л. Хоружої та ін. Зокрема В. Беспалько, А. Брехунець, А. Гіна, О. Марущак, А. Нісімчук, С. Ящук визначають проєктну культуру як складову професійної компетентності фахівця, що забезпечує його здатність творчо діяти в сучасному суспільстві, проєктувати свою професійну діяльність й оцінювати її результати. Тому сьогодні дуже актуальною є проблема оновлення підготовки майбутніх педагогів у закладах вищої освіти із рухом у бік новітніх технологій.

Мета статті – розглянути можливості використання інтерактивних технологій навчання та їх вплив на формування проєктної культури майбутніх педагогів.

Виклад основного матеріалу. Актуальним завданням педагогіки вищої школи є розвиток проєктної культури, що є важливим чинником у становленні компетентних та творчих педагогів, здатних ефективно працювати з учнями та забезпечувати їхній успіх у навчанні й житті.

В. Сидоренко, А. Брехунець поняття проєктної культури трактують «як рівень розвитку перетворювальної діяльності людини, що виражений у сукупності досягнутих технологій матеріального і духовного виробництва і який дозволяє йому ефективно брати участь у сучасних технологічних процесах на основі гармонійної взаємодії з природою, суспільством і технологічним середовищем, тобто комфортність триади: природа – суспільство – техносфера» [8].

Проєктна культура особистості – це сукупність якостей, що відображають знання та здібності їх творчого застосування в проєктній діяльності окремою людиною, рівень її системного і проєктного усвідомлення дійсності, володіння уміннями та навичками проєктної діяльності, освоєння системи морально-етичних і юридичних норм, цінностей, установок, що пов'язані з технічним, соціальним, комп'ютерним проєктуванням [3].

На думку Л. Бережної, «проєктна культура виражається в проєктній діяльності й проєктному мисленні та втілена в мистецтві планування, винаходу, перетворення світу на підґрунті заздалегідь продуманих проєктів» [1, с. 3].

Крім того, ми поділяємо думку Л. Бережної про те, що «процес формування проєктної культури має бути направлений на створення інноваційного середовища в навчальному закладі, тобто, створення умов для постійного пошуку, оновлення засобів професійної діяльності. Динаміка цього процесу може бути забезпечена лише тоді, коли проєктна культура функціонуватиме в педагогічному досвіді вчителя систематично» [1, с. 8–9].

Особливістю сучасних інноваційних освітніх процесів є їх технологізація, яка супроводжується неухильним дотриманням змісту та послідовності етапів упровадження нововведень. Відтак, сучасні науковці приділяють особливу увагу інформаційно-комунікаційним технологіям навчання як засобу активізації навчально-пізнавальної взаємодії та розвитку її суб'єктів.

Як зазначає Л. Русакова, інформаційно-комунікаційні технології «поєднують у собі три фундаментальні компоненти сучасної педагогіки: розвиток творчого мислення, формування проєктного мислення, опанування інформаційно-комунікаційними технологіями як новою інструментальною сферою творчої пізнавальної діяльності» [7, с. 175].

Реалізація творчих проєктів (інформаційних, дослідних, практично-творчих) одноосібних або групових можлива за допомогою:

- блогів – технології ведення в Інтернеті власного щоденника, варіанта особистого освітнього простору та засобу для організації спільної діяльності певної групи студентів – відкритим чи закритим середовищем для організації дискусій з різних напрямів дослідження [6];

- технологія ВікіВікі (wikiwiki – походить з гавайської «швидко-швидко») – це гіпертекстове середовище, яке відносять до сервісів Веб 2.0, колекція взаємопов'язаних між собою текстових сторінок, до яких кожний зареєстрований користувач (в нашому випадку керівник проєкту та його учасники) може вносити свої зміни (за винятком певної кількості статичних веб-сторінок) або створити нову сторінку. Середовище ВікіВікі має переваги над іншими

веб-ресурсами: можливість багатократно правити текст; обліковувати зміни, що були внесені до змісту сторінки, та можливість повернутися до попередньої версії; сторінка обговорень до кожної статті, де відвідувач може залишити свої коментарі [4]. При роботі над спільним проектом Вікі можна розглядати як колективну електронну дошку, на якій може писати ціла група студентів; базу даних – середовище для збереження колективного досвіду при виконанні творчого проєкту тощо.

Ці технології роблять процес підготовки майбутніх педагогів керованим та індивідуально-диференційованим, з великою питомою вагою самостійної та навчальної діяльності. Критеріями науково обґрунтованого вибору засобів навчання є адекватність їх дидактичних функціональних можливостей цілям навчання.

Рівень розвитку інформаційних технологій та інтерес до нових підходів організації навчання дають можливість здійснювати альтернативні підходи до організації самостійної роботи, як-то:

- застосування системи персональних завдань (інструкцій). Цей підхід в основному зорієнтований на створення в системі професійної підготовки умов для самовдосконалення. Він передбачає розробку модулів, які спираються на певний лекційний або практичний курс і спрямовані на формування професійних умінь та навичок;

- упровадження методів аудіо- й відео навчання – спрямований на створення практичних умов для професійного самовдосконалення студента з використанням технічних засобів;

- реалізація дистанційного підходу до організації навчання, що передбачає взаємодію викладача і студента на основі комп'ютерних засобів та Інтернету [3, с. 322].

Важливим є застосування в умовах дистанційного навчання інформаційних технологій, що забезпечують можливість інтерактивної взаємодії учасників освітнього процесу та доступність сучасних інтерактивних засобів навчання та контролю (комп'ютерні програми, інтерактивні відео диски, інформаційні бази та доступ до них через Інтернет тощо), що організують процес навчання відповідно до сучасних дидактичних принципів.

Існують також такі проблеми, як:

- відсутність особистого спілкування між викладачем і студентом (відбувається менш ефективна передача знань, без особистого контакту). Також бракує спілкування з однокурсниками для обміну досвідом;

- у студента сильна особиста мотивація та здатність навчатися самостійно, без постійної підтримки та поштовху з боку викладача;

- відсутність можливості негайного практичного застосування отриманих знань з наступним обговоренням виниклих питань з

викладачем та з'ясуванням ситуації на конкретних прикладах;

- студенти не завжди можуть забезпечити себе достатньою технічною оснащеністю;

- відсутні або дуже дорогі прикладні комп'ютерні програми, необхідні для підтримки WEB-сайтів та інформаційних ресурсів, адміністрування процесів дистанційного навчання;

- необхідність великих капіталовкладень на початковому етапі організації роботи системи дистанційного навчання [9].

Отже, успіх у роботі в цих складних умовах залежить від активної міжсуб'єктної взаємодії, від якості та швидкості Інтернет-трафіку, наявності технічних можливостей і, насамперед, кваліфікації викладачів та здобувачів вищої освіти з використання сучасних інформаційних та цифрових технологій [9].

У навчальному процесі студентам мають бути доступними альтернативні традиційним джерела інформації, які подають різні погляди на одну і ту ж проблему. Широке інформаційне поле діяльності з такими підходами до подання інформації виступає важливим мотиваційним чинником, який спонукає майбутніх менеджерів морської галузі до самостійного мислення та пошуку власної аргументованої позиції. Особлива роль у створенні такого інформаційного простору належить Інтернету – глобальній інформаційній системі, що надає принципово нових можливостей для пізнавальної та творчої самореалізації майбутнього менеджера морської галузі, сприяє не тільки збагаченню знаннями, а й виробленню вмінь здобувати інформацію, а значить мобільно інтегруватися у майбутню професійну діяльність. Сьогодні актуальною є розробка поєднання активних методів навчання з інтерактивним навчальним середовищем і комп'ютерно-опосередкованою комунікацією, такими як веб, електронні конференції, чат та ін.

Можливості Інтернету реалізуються через інформаційні сервіси. Найпопулярнішими з них є:

- WWW (World Wide Web) – найбільш динамічний та корисний сервіс Інтернету. WWW – засіб мережевого доступу, гіпермедійна інтегруюча, глобальна інформаційна система, основою якої є гіпертекстові посилання.

- Електронна пошта – засіб обміну повідомленнями, що об'єднує послуги телефону та традиційної пошти, значно її пришвидшуючи. Спілкування у режимі off-line (e-mail).

- Електронні конференції – групи новин, які надають можливість брати участь у дискусіях і здійснювати обмін ідеями навіть у режимі on-line (ICQ, Skype).

- Електронні бібліотеки – зібрання книг, що зберігаються в електронному вигляді. Використання електронних бібліотек робить можливим отримання спеціальних видань, які

неможливо придбати чи отримати у традиційній бібліотеці.

– IRC (Internet Relay Chat) – можливість спілкування в реальному часі в текстовому режимі [2, с. 54].

Використання Інтернету сприяє виробленню вмінь здобувати інформацію, а значить мобільно інтегруватися у всевітній інформаційний простір, допомагає студенту визначитись у колі своїх професійних інтересів. Глобальна мережа відкриває нові можливості для освіти та самоосвіти майбутніх педагогів, робота у ній висуває наступні вимоги до якості їхньої підготовки, як вміння самостійно поповнювати і оновлювати свої знання, вести пошук, приймати оригінальні рішення, бути творчою особистістю, що, зрештою, суттєво впливає на успішну професійну діяльність.

Застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі вивільняє творчі сили, покращує результативність та якість навчання за рахунок новизни й підтримання інтересу, сприяє оптимізації навчальної діяльності, вдосконаленню інструментарію для розвитку проєктної культури майбутніх педагогів.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Отже, використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі професійної підготовки сприяє формуванню у майбутніх педагогів нового педагогічного мислення, креативності, прагнення до оволодіння інноваційними технологіями, що безумовно удосконалює процес формування проєктної культури майбутніх педагогів. Перспективи подальших досліджень вбачаємо у визначенні та обґрунтуванні педагогічних умов формування проєктної культури майбутнього педагога у процесі професійної підготовки.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Бережна Л. Проєктна культура як основний спосіб реалізації інноваційної педагогічної діяльності. *Теорія та методика управління освітою*. Харків. 2010. № 3. URL: <http://tme.uomo.edu.ua/docs/3/10beripa.pdf>
2. Вечірко М. Особливості формування готовності майбутніх учителів філологічних спеціальностей до професійного самовизначення засобами ІКТ. *Наукові записки*. Серія: Педагогічні науки. Кіровоград, 2014. Вип. 131. С. 51–55.
3. Гура О. І. Логіко-концептуальні аспекти дослідження формування особистісно-професійних характеристик педагога. URL: http://www.nbuu.gov.ua/Portal/Soc_Gum/Pfto/2009_1/files/ped_01_09_Gura.pdf
4. Ігнатенко О. В. Умови використання технології ВЕБ 2.0. (Вебінарів) у навчальному процесі. *Вісник Глухівського державного педагогічного університету*. Серія: Педагогічні науки. 2010. Вип. 15. С. 159–164.
5. Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, і 74 перспективи. Збірник наукових праць. Випуск 5. / За ред. М. М. Козяра, Н. Г. Ничкало. Львів: ЛДУ БЖД, 2017. 400 с.

6. Морзе Н. В., Ігнатенко О. В. Методичні особливості вебінарів, як інноваційної технології навчання. URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/918/1/N_Morze_O_Ihnatenko_ITO_4.pdf.

7. Русакова Л. Інтегративна методологія в сучасній художній освіті. *Людинознавчі студії*. Дрогобич: Видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2014. Вип. 29. Ч. 3. Серія «Педагогіка» С. 170–178.

8. Сидоренко В. К., Брехунець А. І. Сутність поняття проєктної культури. *Гуманитарний вісник*. 2012. № 28. С. 270–277.

9. Gavrysh I., Khltochina O., Chernenko O., Roienko S., Balanutsa O., Ivashchenko B., Romankova K. The Role of Communication and Dialogue During Studies in Higher Education. *International Journal of Computer Science and Network Security*. 2022. V. 2. N. 8 PP. 75–80. . URL : http://paper.ijcsns.org/07_book/202208/20220810.pdf

10. Haleta Y., Kozlenko V., Riabovol L., Filonenko O., & Kravtsova T. Formación de la cultura de proyectos en futuros docentes. *Revista De La Universidad Del Zulia*. 2023. № 14(41). S. 526–536. URL: <https://doi.org/10.46925//rdluz.41.29>

REFERENCES

1. Berezhna, L. (2010). Proektna kul'tura yak osnovnyy sposib realizatsiyi innovatsiyoi pedahohichnoyi diyal'nosti [Project culture as the main way of implementing innovative pedagogical activity]. *Teoriya ta metodyka upravlinnya osvityou*. Kharkiv. № 3. URL: <http://tme.uomo.edu.ua/docs/3/10beripa.pdf> [in Ukrainian]
2. Vechirko, M. (2014). Osoblyvosti formuvannya hotovnosti uchyteliv filolohichnykh spetsial'nostey do profesiynoho samovyznachennya zasobamy IKT [Peculiarities of formation of readiness of future teachers of philological specialties for professional self-determination by means of ICT]. *Naukovi zapysky. Seriya: Pedahohichni nauky*. Kirovohrad. Vyp. 131. S. 51–55. [in Ukrainian]
3. Hura, O. I. Lohiko-kontseptual'ni aspekty doslidzhennya formuvannya osobystisno-profesiynnykh kharakterystyk pedahoha [Logical and conceptual aspects of research on the formation of personal and professional characteristics of a teacher]. URL: http://www.nbuu.gov.ua/Portal/Soc_Gum/Pfto/2009_1/files/ped_01_09_Gura.pdf [in Ukrainian]
4. Ihnatenko, O. V. (2010). Umovy vykorystannya tekhnolohiyi VEB 2.0. (Vebinariv) u navchal'nomu protsesi [Terms of use of VEB 2.0 technology. (Webinars) in the educational process]. *Visnyk Hlukhivsk'oho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu*. Seriya: Pedahohichni nauky. Vyp. 15. S. 159–164. [in Ukrainian]
5. Informatsiyno-komunikatsiyini tekhnolohiyi v suchasnyy osviti: dosvid, problemy (2017) [Information and communication technologies in modern education: experience, problems]. *Zbirnyk naukovykh prats'*. Vypusk 5. / Za red. M. M. Kozyara, N. H. Nychkalo. L'viv: LDU BZHD. 400 s.
6. Morze, N. V., Ihnatenko, O. V. Metodychni osoblyvosti vebinariv, yak innovatsiyoi tekhnolohiyi navchannya [Methodological features of webinars as an innovative learning technology]. URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/918/1/N_Morze_O_Ihnatenko_ITO_4.pdf. [in Ukrainian]
7. Rusakova, L. (2014). Intehrativna metodolohiya v suchasnyy khudozhniy osviti. Lyudynoznavchi studiyi [Integrative methodology in modern art education]. *Drohobych: Vydavnychy viddil DDPU imeni Ivana Franka*.

Вуп. 29. СН. 3. Seriya «Pedahohika» S. 170–178. [in Ukrainian]

8. Sydorenko, V. K., Brekhunets', A. I. (2012). *Sutnist' ponyattya proyektnoyi kul'tury* [The essence of the concept of project culture]. *Humanitarnyy visnyk. № 28. S. 270–277.* [in Ukrainian]

9. Gavrysh, I., Khltochina, O., Chernenko, O., Roienko, S., Balanutsa, O., Ivashchenko, B., Romankova, K. (2022). The Role of Communication and Dialogue During Studies in Higher Education. *International Journal of Computer Science and Network Security. V. 2. N. 8 PP. 75–80.* . URL : http://paper.ijcsns.org/07_book/202208/20220810.pdf [in English]

10. Haleta, Y., Kozlenko, V., Riabovol, L., Filonenko, O., Kravtsova, T. (2023). *Formación de la cultura de proyectos en futuros docentes. Revista De La Universidad Del Zulia.*

№ 14(41).

S. 526–536.

URL: <https://doi.org/10.46925//rdluz.41.29> [in English]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КОЗЛЕНКО Володимир Григорович – кандидат юридичних наук, керуючий партнер Мережі приватних шкіл «Креативна міжнародна дитяча школа».

Наукові інтереси: впровадження сучасних інноваційних технологій в освітній процес школи.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KOZLENKO Volodymyr Grigorievich – candidate of legal sciences, managing partner of Network of private schools «Creative international child's school».

Scientific interests: introduction of modern innovative technologies in the educational process of school.

Стаття надійшла до редакції 14.09.2023 р.

УДК 373.3.091.33-027.22:78

DOI: 10.36550/2415-7988-2023-1-211-161-168

КУРКІНА Сніжана Віталіївна –

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри мистецької освіти

Центральноукраїнського державного

університету імені Володимира Винниченка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2009-1590>

e-mail: sneghana28@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ МУЗИЧНОЇ РОБОТИ З УЧНЯМИ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ НА УРОКАХ «МИСТЕЦТВА»

В статті зроблено спробу дослідити особливості налагодження музичної роботи з учнями початкових класів на уроках «Мистецтво» в сучасних ЗЗСО, розглянуто особливості творчого розвитку дітей молодшого шкільного віку. Проаналізовано дослідницькі праці вітчизняних і зарубіжних учених та вчителів мистецької галузі щодо процесу формування й розвитку музичних здібностей, уважень, навичок. Вивчаючи особливості Типової освітньої програми галузі «Мистецтво», яка пропонується для закладів загальної середньої освіти, автор статті зупиняється на обґрунтуванні можливостей практичної реалізації змістовних ліній окреслених в цьому документі. Йдеться про «художньо-творчу діяльність», «сприймання та інтерпретацію мистецтва» та «комунікацію через мистецтво». Автор статті впевнений, що здійснити на практиці, налагодити дієву художньо-творчу діяльність в умовах шкільного класу, навчити дітей здійснювати комунікацію через мистецтво можна шляхом налагодження систематичного колективного (вокально-хорового та інструментального) музикування учнів.

Доведено, що найбільш прийнятною і доступною для дітей без спеціальної музичної освіти музичною діяльністю є вокально-хорова робота й інструментальне музикування на простіших музичних інструментах, якими є бубон, барабан, маракаси, трикутник, дзвіночки та сопілка. Використання вищезазначених інструментів допомагає розвитку почуття ритму, дозволяє створювати ритмічні акомпанементи до виконуваних в класі пісень, створює важливу атмосферу співпраці. В свою чергу гра на простих аутентичних інструментах, яким є сопілка – це активна дихальна гімнастика, яка сприяє загальному оздоровленню дитячого організму, розвиток дрібної моторики і координації рухів пальців, масаж їхніх кінчиків, робота м'язів губ і ротоглотки. Відомо, що усе означене сприяє покращенню мовлення, більш швидкому навчанню читанню, письму й прискоренню інтелектуального розвитку дітей початкової школи. У висновках до статті автор стверджує, що вокальне та інструментальне колективне музикування має арт-терапевтичну, корекційну дію, розвиває усі мистецькі і спеціальні музичні здібності, повністю вбирає в себе всі необхідні види музичної діяльності, працює на збереженням здоров'я дітей.

Ключові слова: музика, музична діяльність, колективне музикування, вокально-хорова робота, творчість, розвиток, музичні здібності, урок «Мистецтво», учні початкових класів.

KURKINA Snizhana Vitalievna –

Candidate of Pedagogic Sciences, Associate Professor,

Associate Professor of the Department of the Art Education

of the Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2009-1590>

e-mail: sneghana28@gmail.com